

УДК 94:[355.486:355.425.4](477.83-2)“1949.02”(093.2)

ОПЕРАЦІЯ З ЛІКВІДАЦІЇ БОЇВКИ ВОЛОДИМИРА ТАБАКИ-“БАГРЯНОГО” НА ЗАСТАВСЬКОМУ ПЕРЕДМІСТІ ГОРОДКА У ЛЮТОМУ 1949 року

Руслан СІРОМСЬКИЙ*, Ганна СІРОМСЬКА**

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна

**Львівський державний університет внутрішніх справ,
кафедра філософії та політології
вул. Кривоноса, 1, Львів, 79008, Україна

У статті висвітлено операцію з ліквідації на Заставському передмісті Городка 12 лютого 1949 р. повстанської боївки Володимира Табаки (“Багряного”). Визначено ключових учасників “чекістсько-військової групи МДБ”, імена загиблих повстанців, особливості внутрішнього обладнання криївки та вилучені з неї речі. Окремо акцентовано увагу на пошуках органами МВС-МДБ авторів інформаційних звітів, вилучених із криївки під час операції. Проаналізовано формування героїчного образу загиблих повстанців у сучасному науковому дискурсі та в історичній пам’яті мешканців Городка. Стаття написана на основі матеріалів Архіву Управління Служби безпеки України у Львівській області та почасти інших документів, що вперше вводиться у науковий обіг, і які дають змогу розкрити лише одну із багатьох героїчних сторінок національно-визвольної боротьби українців проти радянського тоталітарного режиму.

Ключові слова: Володимир Табака (“Багряний”), українські повстанці, боївка, МДБ, Заставське передмістя, криївка, інформаційний звіт.

12 лютого 1949 р., у день релігійного свята Трьох Святих, “реалізуючи оперативні матеріали”, спецгрупа МДБ виявила у господі Йосифа Дмитришина на Заставському передмісті Городка Львівської області (за “Портаховим мостом”) повстанську криївку¹. Найімовірніше, її місцезнаходження міг видати хтось із місцевих жителів, однак, хто саме досі достеменно невідомо. Як йдеться у рапорті районного відділу (далі – РВ) МДБ, “виявленим бандитам (типове для радянського часу означення українських повстанців – Авт.) запропонували здатися без бою, проте у відповідь вони відкрили вогонь і почали жбурляти з криївки гранати. У перестрілці всі три бандити, котрі перебували у криївці, були вбиті. Трупи вбитих бандитів відразу опізнали”². Попри двічі

¹ Роман Горак вказує, що це трапилося у господі Й. Зайця. Див. Роман Горак, *Городок* (Львів: Каменяр, 1993), 62.

² Архів Управління Служби Безпеки України у Львівській області (далі – Архів УСБУ у Львівській області), спр. П-27601, т. 2, арк. 204.

зазначене у документі слово “вбиті”, побутує версія, що повстанці не бажали здаватися живими й вчинили самогубство³. Припускаємо, що керівники операції могли рапортувати про ліквідацію повстанців “власними руками” заради того аби отримати похвалу від обласного керівництва. Ознайомлення із посмертними фотографіями повстанців не дає однозначної відповіді щодо характеру тілесних ушкоджень (візуально, найбільше ушкоджень на тілі Антіна Цапа, й, цілком можливо, отримані внаслідок вибуху гранати)⁴.

Загиблими у криївці на Заставському передмісті повстанцями виявилися уродженці Городка, а саме Володимир Табака (“Багрянний”) – керівник кущової боївки, Іван Ветошко (“Сосна”) та Антін Цап (позивний не встановлено)⁵. Боївка “Багряного” діяла у Городку та на його передмістях орієнтовно з осені 1944 р., періодично вдаючись до збройних операцій проти представників МВС-МДБ, органів місцевої влади та більшовицької агентури. З приходом “других совєтів” родини вказаних повстанців зазнали репресій і були заслані до Сибіру (“*восточные районы Советского Союза*”)⁶. Станом на квітень 1946 р. В. Табака перебував у переліку розшукуваних повстанців⁷, тоді як про інших двох підпільників інформації не зустрічаємо. Щодо них існує навіть розбіжність у визначенні віку: якщо В. Табаці на час загибелі виповнилося 27 років, то І. Ветошку приписують вік 25–27, а А. Цапу – 21–28 років⁸.

Умови функціонування боївки В. Табаки (“Багряного”) ускладнювалися місцем розташування – у межах районного центру й відносно недалеко Львова. І хоча ландшафт Заставського передмістя – на північ від середмістя Городка – радше нагадував сільські реалії, саме містечко та навколишні території слугували місцем розташування великої кількості військових (зокрема, у Черлянах), що ускладнювало збір важливої для українського підпілля інформації. До слова, на Заставському передмісті певний час переховувалася очільниця (надрайонова) жіночої мережі ОУН Городоччини Ганна Михайлишин (1919 р. н.; “Зірка”, “Уляна”, “Ірина”), уродженка с. Мшана тодішнього Івано-Франківського району (нині в складі Городоцького району Львівської області)⁹. Остання, разом з мешканками Городка Осипою Кекур (“Галка”, “Ізяслава”, “Дорожка”, “Чорногора”; 1923 р.н.) і Іванною Кальмук (“Билиною”; 1925 р.н.) творили єдину підпільну ланку¹⁰. Попри декількарічні наполегливі пошуки емдебистам не

³ Горак, *Городок*, 62.

⁴ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-29522, арк. 164.

⁵ Руслан Сіромський, “Окремі факти з історії ліквідації боївки “Багряного” на Заставському передмісті,” *Народна думка*, 12 лютого 2016.

⁶ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 204 зв.

⁷ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛЮ), ф. П-3 (Львівський обласний комітет КП(б)У), оп. 1, спр. 116, арк. 30.

⁸ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 203; Горак, *Городок*, 62.

⁹ Руслан Сіромський, “*Обвинувачуються у проведенні антирадянської діяльності*”: з історії арештів учасниць жіночої мережі ОУН на Городоччині,” *Народна думка*, 27 листопада 2015.

¹⁰ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-25541, т. 1, арк. 441.

вдалося виявити Г. Михайлишин на Городоччині. У 1951 р. за наказом провідника ОУН “Яреми” її перевели у Жовківський район. Загинула ж підпільниця 15 червня 1952 р. у криївці на хуторі Думичі Кам’яно-Гірської сільської ради тодішнього Магерівського району Львівської області (ймовірно, застрелилася)¹¹.

“Чекістсько-військова група МДБ”

Як зазначалося у спеціальному рапорті, операцію з ліквідації підпільників на Заставському передмісті о 9.30 розпочала “чекістсько-військова група МДБ” у складі 25 осіб під керівництвом начальника Городоцького РВ МДБ майора Костянтина Єрофєєва та командира І-ї стрілкової роти (ср) 10 стрілкового полку (сп) військ МДБ старшого лейтенанта Логінова¹².

Варто окремо зупинитися на постаті керівника операції майора Костянтина Петровича Єрофєєва (1916 р.н., росіянин, уродженець м. Баку), який протягом листопада 1944 – січня 1951 рр. очолював Городоцький РВ МДБ¹³. К. Єрофєєв користувався на Городоччині суперечливою репутацією. Зокрема, секретар Городоцького райкому КП(б)У Григорій Шпитяк неодноразово звертався до обласного керівництва з проханням звернути увагу на його незадовільну роботу¹⁴. Критичні зауваження щодо керівника райвідділу мали різноманітний характер, Так, зазначалось, що райвідділ МДБ під керівництвом К. Єрофєєва не провів “жодної операції по боротьбі з бендеровцями” (так у тексті – Авт.), а займався лише “реєстрацією фактів бендеровських збройних виступів”¹⁵. У повідомленнях характеризувались і морально-етичні якості начальника підрозділу МДБ, котрий “будучи н’яним... назвав двох робітників НКВС* і секретаря РК ЛКСМУ (комсомолу) “сопляками, мерзавцями, сволочами” і заборонив офіціантці відпускати пиво для робітників НКВС і секретаря РК ЛКСМУ”¹⁶. Подібні донесення в обласні партійно-державні структури не були поодинокими. Незважаючи на це, свого робочого місця начальник Городоцького РВ НКДБ не втратив, а після реорганізації у 1946 р. радянських органів держбезпеки, очолив місцевий відділ МДБ. І тільки 20 травня 1951 р. його перевели у розпорядження Управління МДБ у Полтавській області¹⁷.

¹¹ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 204.

¹² Там само, спр. П-27601, т. 2, арк. 203.

* До 1946 р. – Народний комісаріат державної безпеки (НКДБ). У 1953 р. МДБ увійшло в структуру МВС, однак через рік на основі його окремих управлінь і відділів утворено Комітет державної безпеки (КДБ).

¹³ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-20610, т. 2, арк. 179.

¹⁴ Руслан Сіромський, “ ‘Вчиняють протизаконні дії, займаються мародерством, н’янством’: свавілля співробітників органів державної безпеки та військових у повоєнній Городоччині,” *Народна думка*, 5 травня 2017.

¹⁵ ДАЛО, ф. 13 (Городоцький районний комітет КП(б)У), оп. 1, спр. 5, арк. 76.

* У 1946 р. Народний Комісаріат внутрішніх справ (НКВС) перейменовано на Міністерство внутрішніх справ (МВС).

¹⁶ ДАЛО, ф. 13, оп. 1, спр. 5, арк. 76.

¹⁷ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-20610, т. 2, арк. 205.

Акт про ліквідацію боївки “Багряного” і вилучення “трофеїв” у присутності господині Софії Дмитришин підписали, крім майора К. Єрофєєва, старший лейтенант Логінов (ім’я встановити не вдалося – *Авт.*), уповноважений РВ МДБ капітан Іван Могилат (1919 р.н., уродженець Полтавщини; оперуповноважений протягом жовтня 1944 – жовтня 1949 рр.)¹⁸, молодший сержант І-ї СР 10 СП В/МДБ Остапенко (в інших документах фігурує як Степенко, або ж Степанченко) і рядовий тієї ж роти Сипін. Саме троє останніх значилися у рапорті, які такі, що найбільше “відзначилися в операції”¹⁹, під час здійснення якої з боку МВС-МДБ “жертв не було”²⁰.

Із пізніших документів довідуємося про участь у подіях 12 лютого 1949 р. на Заставському передмісті начальника Городоцького РВ МВС (1948–1952) старшого лейтенанта Івана Іванова (1915 р. н., росіянин, уродженець Красноярського краю)²¹. Зокрема, 11 березня 1954 р. І. Іванов рапортував новому керівництву про свою участь в операції п’ятирічної давнини²². Утім, якою була ця участь напевне твердити не можна, оскільки трапляються випадки, коли ті чи інші посадові особи “ставали учасниками” успішних операцій проти повстанців *post factum*.

“Криївка... дуже добре обладнана”

Самі емдебисти відзначали, що виявлена “криївка... дуже добре обладнана” (на означення криївки в органах МВС-МДБ переважно вживали російське слово “схрон” – *Авт.*)²³. Потрапити до неї можна було тільки з підвалу, попередньо відсунувши вузькими залізничними рейсами до середини дві цегляні сходинок. Далі вів коридор завдовжки у два з половиною метри, пересування яким вимагало напівзігнутого положення. Внутрішні стіни криївки були обшиті дошками й обклеєні папером; підведене електричне освітлення, а в одній із стін обладнана розетка, у яку вмикали електричний обігрівач (“*электрическая печка*”). Також у приміщенні були встановлені два ліжка (тапчани) з матрацами, подушками, простирадлами, ковдрами. У куті стояв столик, на якому містився радіоприймач²⁴. Зважаючи на обжитість криївки, припускаємо, що вона функціонувала достатньо тривалий час.

Серед вилученого з криївки у домі Дмитришиних значилися: 1) Гвинтівка іноземного виробництва – 1 шт.; 2) Гвинтівка вітчизняного виробництва – 1 шт.; 3) Пістолети іноземного виробництва – 3 шт.; 4) Ручні бойові гранати – 6 шт.;

¹⁸ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П–27601, т. 2, арк. 264.

¹⁹ Там само, т. 2, арк. 205.

²⁰ Там само, арк. 203 зв.

²¹ Там само, арк. 273.

²² Там само, арк. 201.

²³ Там само, арк. 204.

²⁴ Там само, арк. 205.

5) Боеприпаси (різні) – 250 шт. (в іншому акті – 259 шт.); 6) Ракетниця – 1 шт.; 7) Польовий бінокль – 1 шт.; 8) Радіоприймач шестиламповий – 1 шт.; 9) Свинцева куля вагою 400 гр. з прикріпленим шнуром завдовжки у півметра для нанесення ударів – 1 шт.; 10) Польова сумка з документами – 1 шт.; 11) Погони Радянської Армії (різні) – 4 пари (авіаційно–рядового складу; військ МДБ; прикордонників; піхоти); 12) кашкети – 7 шт. (працівника залізниці – 1; “петлюрівський” – 1; цивільний – 4; військ МДБ – 1); 13) Шапки–вушанки – 2 шт.; 14) Пілотки – 1 шт. (з приколотою п’ятикутною зіркою)²⁵.

З криївки також вилучили чимало важливих документів, з-поміж яких, варто звернути увагу на плани-схеми будівель РВ МДБ, РВ МВС, Райкому КП(б)У, райвиконкому, штабів військових частин у районі, а також списки партактиву (два примірники на 92 сторінках), пожежників Городка, Городоцької МТС, колгоспів району (на двох сторінках) тощо²⁶. Крім того, чималий інтерес викликали повстанські листівки, датовані 1945–1949 рр., у яких “они (себто повстанці) клеветали советскую действительность”²⁷. Після вилучення “трофеїв” “у криївку заклали шість кілограмів толу і підірвали”²⁸.

У пошуках авторів вилучених звітів

Серед вилученого у криївці на Заставському передмісті особливий інтерес, щоправда не відразу, в органів МДБ викликали рукописи повстанських інформаційних звітів. Зокрема, Звіт за лютий 1948 р. був виконаний червоним чорнилом на вісьмох сторінках учнівського зошита (“с подражанием печатному шрифту”) і підписаний псевдонімом “Мак”. У звіті значилися списки та біографічні дані працівників місцевих органів безпеки, райкому партії, колгоспів, пошти, шкіл, сільрад тощо.

Після виявлення повстанських криївок навесні 1950 р. у Бартатові та в Зашковичах, органи МДБ вилучили подібні листки, на яких шрифтом, наближеним до друкованого, були написані повстанські звіти, підписані позивними “Мак” і “210”. Матеріали містили інформацію про постій військ у Городоцькому районі та їхню кількість. Дані були досить детальними, на зразок того, коли збирається переїжджати у Крим авіаційний полк, або ж, за яких обставин Городок полишили радисти і зв’язківці. Крім того, у відомостях наводився перелік голів сільських рад передмість Городка із зазначенням року народження, національності, ставлення до радянської влади, динаміка зміни чисельності населення, обставини заснування колгоспів, дані про санітарний стан, торгівлю, списки виборців і військовозобов’язаних²⁹. З того часу розпочався активний пошук автора цих інформаційних матеріалів, про що свідчать документи

²⁵ Архів УСБУ у Львівській області, арк. 203.

²⁶ Там само, арк. 203–203 зв.

²⁷ Там само, арк. 205.

²⁸ Там само, арк. 205.

²⁹ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 30.

спецслужб. В одному з них читаємо: “Розшуком бандитського інформатора під псевдо “210” почали займатися, причому активно, оскільки припускали, що він може дати вихід на “Наума”” (Осипа Дяківа-“Горнового” 1921 р.н. – крайового провідника ОУН Львівського краю, котрий загинув 28 листопада 1950 р. у с. Великополе Івано-Франківського (нині Яворівського) району Львівської області – Авт.)³⁰.

Спершу серед підозрюваних у зборі та оформленні інформації для українського підпілля опинилася Ганна Грициняк (1928 р. н., уродженка Черлян), котра вчителювала у с. Незабитівка Городоцького району. Її заарештували 26 січня 1951 р. і на попередньому слідстві з’ясували, що вчителька й справді збирала розвіддані, але підписувала їх чоловічим псевдо “Кривий”. У співпраці з учасником підпілля Василем Шелькевичем, а з червня 1949 р. самостійно, Г. Грициняк фіксувала і передавала розвіддані, що стосувалися авіаційної військової частини у Черлянах. Адресатом виступав підпільник “Грушка”, справжнє ім’я якого наразі встановити не вдалося. Втім, аналіз вилучених на Заставському передмісті записів не давав підстав вважати Г. Грициняк їх автором. Та, оскільки, на підозрювану назбирали чимало компромату, воєнний трибунал військ МВС у Львівській області 13 квітня 1951 р. засудив учительку до 25-ти років виправно-трудова таборів (ВТТ)³¹.

За підозрою у співпраці з українським підпіллям 10 жовтня 1951 р. співробітники Городоцького РВ МДБ заарештували городківчанина Івана Ветошка (1906 р. н.). Останній працював комірником комунального відділу виконкому Городоцької міської ради і справді доклався до збору інформації про розташування і переміщення військових частин у Городку та передмістях³². На попередньому допиті І. Ветошко (позивний “С-12”)³³ зізнався, що підтримував зв’язки з Г. Михайлишин (“Іриною”), а зібрану інформацію позначав літерою “К” і передавав через жителя Бартатова Петра Островського (“Гонту”, 1910 р. н.)³⁴. Під час допиту 24 грудня 1951 р. І. Ветошко категорично заперечив звинувачення старшого слідчого УМДБ лейтенанта Чупруна про співпрацю з боївкою В. Табаки (“Багряного”): “Я стверджую, що перерахованих осіб я ніколи не знав і контактів з ними в рамках оунівської підпільної діяльності не мав. Проживаючи у м. Городок, я лише чув, що якийсь Табака Володимир перебував в [...] ОУН, що він уродженець м. Городка. Про двох інших я навіть нічого не чув”³⁵.

³⁰ Руслан Сіромський, “Спотворювали дійсність в антирадянському наклепницькому дусі”: МДБ-МВС у пошуку інформаторів українського підпілля на Городоччині,” *Народна думка*, 22 липня 2016.

³¹ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 312.

³² Там само, арк. 29.

³³ Там само, арк. 27.

³⁴ Руслан Сіромський, *Бартатів: історія* (Львів: Тріада Плюс, 2013), 305.

³⁵ Архів УСБУ у Львівській області, спр. П-27601, т. 2, арк. 28.

11 жовтня 1951 р., тобто наступного дня після затримання І. Ветошка, емдебисти заарештували студента IV курсу Львівського політехнічного інституту, городківчанина Степана Канафоцького (1930 р. н.)³⁶. На допиті той зізнався, що разом з І. Ветошком складав і передавав підпіллю інформаційні довідки про місцевих членів КП(б)У, комсомолу, співробітників райвиконкому, міської ради, РВ МДБ, РВ МВС тощо. Проведена графічна експертиза підтвердила, що звіти писав саме С. Канафоцький³⁷.

Найгучніші звинувачення проти І. Ветошка й С. Канафоцького полягали у підбурюванні до вбивства наприкінці 1947 р. сільського голови Підгаю та голови колгоспу ім. Кагановича на Львівському передмісті, розповсюдження на адреси посадовців Городоцького району антирадянських листівок із погрозами. Та найрезонансним можна вважати інший епізод: влітку 1948 р. І. Ветошко роздобув паспорт на ім'я Анелі Попко, який певний час використовувала Дарка Гусяк (“Чорна”) – зв’язкова головнокомандувача УПА генерала Романа Шухевича³⁸. Відтак воєнний трибунал військ МДБ Львівської області 21 січня 1952 р. засудив І. Ветошка та С. Канафоцького до 25-ти років ВТТ кожного³⁹.

Боївка В. Табаки (“Багряного”) в дослідженнях та історичній пам’яті

За більш, ніж півстоліття з часу ліквідації боївки В. Табаки (“Багряного”) в історичній пам’яті значної частини городківчан зберігалася (й переказувалася) історія “про трьох повстанців, котрі не здалися ворогові”. 12 лютого 1992 р. на місці загибелі Володимира Табаки, Івана Ветошка та Антіна Цапа було встановлено пам’ятний хрест. З того часу, щороку, на цьому місці відбуваються пам’ятні заходи, зокрема, за участі учнів городоцьких шкіл, представників влади та громадських організацій. У травні 2013 р. на вул. Заставській, на місці загибелі трьох повстанців, у рамках діючої обласної програми з вшанування борців за незалежність України у 1940–1950 роках, спорудили пам’ятник⁴⁰.

На початку 1990-х років про боївку “Багряного” й обставини загибелі її членів існувало мінімум інформації, до того ж, окремі дані були не завжди були верифіковані. Найхарактерніший приклад “Книга пам’яті Городоччини” (1993), сміливо названа в анотації “історичним, суворо реалістичним і політичним виданням”, яке подає “справедливий погляд на наше минуле”⁴¹. У третьому розділі, де йдеться про пам’ять воїнів УПА, котрі “впали в боях з

³⁶ Архів УСБУ у Львівській області, арк. 23.

³⁷ Там само, арк. 39.

³⁸ Там само, арк. 37.

³⁹ Там само, арк. 38.

⁴⁰ Посвята пам’ятника на вул. Заставській м. Городка, доступ отримано 12 листопада 2017, <http://www.gorodok-vlada.gov.ua/node/3729>.

⁴¹ Див. *Книга пам’яті Городоччини*, редакційна колегія Орест Андрущишин, Володимир Більовський та ін. (Городок: б.в, 1993).

фашистськими окупантами та сталінським режимом, а також загиблих учасників підпільної боротьби з цими режимами” (1942–1956), немає згадки про жодного з трьох загиблих повстанців із Заставського передмістя Городка. Натомість, у четвертому розділі, присвяченому “багатотисячним жертвам репресій, здійснюваних проти мирного населення в період Першої і Другої світової війни” під № 108 знаходимо згадку про Івана Ветошка (написано Витошко) й вказано місце і рік його загибелі (Городок, 1949)⁴². В іншому місці розташована подібна інформація про Володимира Табаку (№ 665), щоправда його ім’я помилково зазначено, як Василь⁴³; не вірно вказане ім’я Антіна Цапа – Андрій (№ 722)⁴⁴.

Уже через два роки після публікації “Книга пам’яті Городоччини”, дослідник Роман Горак у своїй монографії про Городок (1995) присвятив подіям на Заставському передмісті кілька речень, наголосивши, що імена повстанців, котрі загинули 1949 р. “назавжди занесені у святці народної пам’яті”⁴⁵. Інформаційний вакуум щодо ліквідації боївки В. Табаки (“Багряного”) почасти вдалося заповнити впродовж останніх років⁴⁶, однак, досі маємо низку “білих плям”, які, сподіваємося, дослідники усунуть найближчим часом.

OPERATION ON THE ELIMINATION OF THE VOLODYMYR ТАБАКА–“BAHRIANYI” MILITARY UNIT ON THE ZASTAVSKE SUBURB OF HORODOK IN FEBRUARY 1949

Ruslan SIROMSKYI*, Hanna SIROMSKA**

* The Ivan Franko National University of Lviv,
the Chair of Modern and Contemporary History of Foreign Countries

1 Universytetska str., Lviv 79000, Ukraine

** Lviv State University of Internal Affairs,
the Chair of Philosophy and Politic Science

1 Kryvonosa str., Lviv 79008, Ukraine

The operation on elimination Volodymyr Tabaka–“Bahrianyi” military unit (*boyivka*) on the Zastavske suburb of Horodok on February 12, 1949 on the basis of the Archive of the Office SBU in the Lviv region and partly other documents is highlighted in the article. Most likely, its location could be given to someone from the local resident, but who is still not surely known. The rebels made armed resistance, and when they were in hopelessness, not wanting to appear alive, they committed suicide.

⁴² Книга пам’яті Городоччини, 141.

⁴³ Там само, 175.

⁴⁴ Там само, 178.

⁴⁵ Горак, *Городок*, 62.

⁴⁶ Руслан Сіромський, “Окремі факти з історії ліквідації боївки “Багряного” на Заставському передмісті,” *Народна думка*, 12 лютого 2016; *Зведений реєстр осіб, пов’язаних з національно-визвольною боротьбою на Городоччині у 1944–1953 рр.*, упорядники Юлія Дурбак-Лучків, Руслан Сіромський (Львів: ЗУКЦ, 2017), 15, 63, 69.

“Bahrianyi” military unit acted in Horodok and its suburbs from the autumn of 1944, periodically resorting to armed operations against the representatives of the MDB–MVS, local authorities and Bolshevik agents. At the time of its elimination, in addition to the said commander, there were two rebels – Ivan Vetoshko–“*Sosna*” and Antin Tzap – all natives of Horodok.

The operation on the elimination of undergrounds in Zastavske suburb was carried out by the “*military-chekist group of the MDB*” (a total of 25 people) under the leadership of the head of the Horodok District Department of MDB Major Constantine Yerofeyev. The latter used an ambiguous reputation and a military operation on February 12, 1949 can be considered one of the most successful in its track record.

Bunker (*kryivka*), in which the rebels were located, inside was well-equipped (fixed beds, table, electric heating). It was possible to get inside from the cellar of the house of Yosyph Dmytryshyn. After the military operation, “*trophies*” were removed from the bunker, among which, in particular, there were weapons, clothes and anti-Soviet postcards. Subsequently, the bunker laid an explosive and blew it. The owner of the house, which contained a bunker, was arrested and subsequently sentenced for a long period of punishment.

Separately, the attention was focused on the hunting of the MDB-MVS for the authorities authors of information reports seized during the operation of the bunker. Reports were executed in red ink in the pupil notebook and signed by the pseudonym “*Mak*”. They provided lists and biographical data of security officials, district party committees, collective farms, post offices, schools, village councils, etc. The hunting for the authors of these reports was crowned with the arrest of two inhabitants of Horodok – Ivan Vetoshko (a homonym of rebel, who died in 1949 in the Zastavske suburb) and Stepan Kanafotskyi.

As a result, the formation of the heroic image of the three dead insurgents in modern scientific discourse and historical memory of the inhabitants of Horodok region was analyzed. On February 12, 1992, a memorial cross was erected on the site of the rebellion’s death. Since then, every year, memorials are held on this site, in particular, with the participation of pupils from Horodok schools, government officials and public organizations. In May, 2013 on the Zastavska str. erected a monument.

Key words: Volodymyr Tabaka–“*Bahrianyi*”, Ukrainian insurgents, military unit (*boyivka*), MDB, Zastavske suburb, bunker (*kryivka*), information report.

REFERENCES

- Arkhiv Upravlinnia Sluzhby Bezpeky Ukrainy u Lvivskii oblasti (dali – Arkhiv USBU u Lvivskii oblasti). Sprava P-20610, tom 2. (in Russian).
- Arkhiv USBU u Lvivskii oblasti. Sprava P-25541, tom 1. (in Russian).
- Arkhiv USBU u Lvivskii oblasti. Sprava P-27601, tom 2. (in Russian).
- Arkhiv USBU u Lvivskii oblasti. Sprava P-29522. (in Russian).
- Horak, Roman. *Horodok*. Lviv: Kameniar, 1993. (in Ukrainian).
- Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti (dali – DALO). Fond P-3 (Lvivskiy oblasnyi komitet KP(b)U), opys 1, sprava. 116. (in Ukrainian).
- DALO. Fond 13 (Horodotskyi raionnyi komitet KP(b)U), opys 1, sprava 5. (in Ukrainian).
- Zvedenyi reiestr osib, poviazanykh z natsionalno-vyzvolnoiu borotboiu na Horodochchyni u 1944–1953 rr.* Uporiadnyky Yuliia Durbak-Luchkiv, Ruslan Siromskiy. Lviv: ZUKTs, 2017. (in Ukrainian).
- Knyha pamiati Horodochchyny.* Redaktsiina kolehiia Orest Andrushchyshyn, Volodymyr Bilovskiy ta in. Horodok: b.v, 1993. (in Ukrainian).
- Posviata pamiatnyka na vul. Zastavskiy m. Horodka. Dostup otrymano 12 lystopada 2017. <http://www.gorodok-vlada.gov.ua/node/3729> (in Ukrainian).

- Siromskyi, Ruslan. “*Vchyniaiut protyzakonni dii, zaimaiutsia maroderstvom, pianstvom*”: svavillia spivrobotnykiv orhaniv derzhavnoi bezpeky ta viiskovykh u povoiennii Horodochchyni.” *Narodna dumka*, 5 travnia 2017. (in Ukrainian).
- Siromskyi, Ruslan. “Okremi fakty z istorii likvidatsii boivky “Bahrianoho” na Zastavskomu peredmisti.” *Narodna dumka*, 12 liutoho 2016. (in Ukrainian).
- Siromskyi, Ruslan. *Bartativ: istoriia*. Lviv: Triada Plus, 2013. (in Ukrainian).
- Siromskyi, Ruslan. “*Obynuvachuiutsia u provedenni antyradianskoi diialnosti*”: z istorii areshtiv uchasnyts zhinochoi merezhi OUN na Horo dochchyni.” *Narodna dumka*, 27 lystopada 2015. (in Ukrainian).
- Siromskyi, Ruslan. “*Spotvoriuvaly diisnist v antyradianskomu naklepnytskomu dusi*”: MDB–MVS u poshuku informatoriv ukrainskoho pidpillia na Horo dochchyni.” *Narodna dumka*, 22 lypnia 2016. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редколегії: 15 вересня 2017 р.
Прийнята до друку: 19 грудня 2017 р.